

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av den accistabell som utgör bilaga till lagen om tobaksaccis

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

Den accistabell som utgör bilaga till lagen om tobaksaccis föreslås bli ändrad så, att accisen per enhet höjs i fråga om pip- och cigarrettbak samt finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter.

Lagen avses träda i kraft vid ingången av 2000.

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

MOTIVERING

1. Nuläge

Om den accis på tobaksprodukter som skall betalas till staten bestäms i den gällande lagen om tobaksaccis (1470/1994). Som tobaksprodukter betraktas cigarretter, cigarer och cigariller, pip- och cigarrettbak, finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter, cigarrettpapper samt andra produkter som innehåller tobak. Minimiaccisnivån för de fyra förstnämnda tobaksprodukterna och beskattningens struktur har harmoniserats inom Europeiska gemenskapen. År 1998 togs tobaksaccis ut till ett sammanlagt belopp av cirka 3,4 mrd. mk. Största delen, cirka 3,0 mrd. mk, kom av cigarretter. Beloppet av tobaksaccis som inflyter år 1999 beräknas vara 3,4 mrd. mk.

Accisen på pip- och cigarrettbak samt finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter (nedan dessa två produktgrupper tillsammans: *rulltobak*) är en kombination av en accis per enhet och en värderelaterad accis. Accisen på pip- och cigarrettbak är 12 mk per kg och 48 % av detaljhandelspriset. Accisen på finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter är 12 mk per kg och 50 % av detaljhandelspriset. Tobaksaccisen på cigarrettpapper tas ut med 60 % av produktens detaljhandelspris. År 1998 var den influtna accisen på rulltobak och de konsumerade mängderna följande: pip- och cigarrettbak 13,7 milj. mk och 17 000 kg samt finskuren

tobak avsedd att rullas till cigarretter 270,4 milj. mk och 1,0 milj. kg. Under samma år inflöt 60,3 milj. mk i accis på cigarrettpapper.

Den totala accisen på cigarretter som man rullar själv består för närvarande av acciserna på tobak och cigarrettpapper, vilka varor köps skilt för sig. Den totala accisen på cigarretter som man rullar själv ligger på en lägre nivå än accisen på industritillverkade cigarretter, och accisens låghet återspeglas också i konsumentpriset. I juni 1999 var konsumentpriset på industritillverkade cigarretter i genomsnitt 1,09 mk per styck, medan priset på cigarretter som konsumenten rullar själv var i genomsnitt 0,53 mk, alltså cirka hälften av priset på industritillverkade cigarretter. Vid samma tid var tobaksaccisen på industritillverkade cigarretter i genomsnitt 0,54 mk och tobaksaccisen på egenhändigt rullade cigarretter sammanlagt 0,28 mk. Vid bedömningen av tobaksaccisen på egenhändigt rullade cigarretter har använts medelpriset i juni 1999 på tobak avsedd att rullas till cigarretter, och det har antagits att tobaksåtgången är 0,65 gram per cigarrett. För cigarrettpapperets del är tobaksaccisens andel 0,09 mk.

Rulltobak har en stor menlig inverkan på befolkningens hälsa, för nästan en fjärdedel (23 %) av rökarna uppger att de rullar cigarretter regelbundet eller tidvis. Rulltobak används särskilt av unga, över hälften (53 %)

av de 14-åriga pojkarna och en tredjedel (32 %) av flickorna i samma ålder använder cigaretter av rulltobak, antingen helt eller delvis. Med stigande ålder sker en viss övergång till industritillverkade cigaretter. Den stora användningen av rulltobak bland unga förklaras av att rulltobaken är billig.

Från hälsosynpunkt är det inte önskvärt att i synnerhet unga använder allt mer rulltobak, för halterna av tjära och nikotin i rulltobak får enligt nuvarande bestämmelser vara hur höga som helst. De regleras inte, de behöver inte anmälas till övervakningsmyndigheterna och inte heller behöver de uppges bland förpackningspåskrifterna. Eftersom dessutom den som rullar cigaretter själv avgör mängden rulltobak som används kan ansamlingen av skadliga ämnen i kroppen stiga synnerligen högt när nikotinberoendet och nikotinbehovet växer.

På senare år har konsumenternas möjligheter att skaffa andra tobaksprodukter än sådana som är belagda med accis i Finland ökat. Den illegala försäljningen av smuggelcigaretter antas ha ökat vid sidan om den lagliga införsel som resande står för. Accisens andel av priset på tobaksprodukter är stor, och det är således lockande att smuggla tobaksprodukter. På basis av den nuvarande utvecklingen i fråga om tobaksaccisens avkastning eller förändringarna i de konsumerade mängderna tycks konsumenterna dock än så länge inte i större utsträckning ha gått över till att skaffa produkter illegalt. Å andra sidan är en kraftig ökning av den illegala marknaden och massflykt från accisbelagda tobaksprodukter reella risker som måste beaktas vid tobaksbeskattningen. I synnerhet gäller det dessutom att beakta att de begränsningar i fråga om resandes införsel av alkohol- och tobaksprodukter som Finland fått vid anslutningen till Europeiska unionen måste slopas före ingången av 2004, vilket i och för sig innebär en prispress.

2. Föreslagna ändringar

Av folkhälsomässiga och statsekonomiska skäl föreslås att accisen på rulltobak höjs. Det föreslås att accisen per enhet för pip- och cigarettebak och finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter höjs från nuvarande 12 mk till 21,50 mk/kilo. Syftet med ändringen är att höja skattebördan för rulltobak så att prisskillnaderna mellan cigaretter som man rullar själv och industritillverkade

cigaretter minskar. Oberoende av räknesätt är markbeloppet av tobaksaccisen för cigaretter som man rullar själv lägre än tobaksaccisen för industritillverkade cigaretter. Det finns ingen hälsopolitisk grund för den relativt stora skillnaden.

För närvarande är största delen av rulltobaken sådan finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter som nämns i accistabellen och som också i praktiken används för de cigaretter som man rullar själv. Pip- och cigarettebakens andel av rulltobaken understiger 2 %. Det finns dock inte anledning att ändra det nuvarande förhållandet mellan accisen per enhet för finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter och för pip- och cigarettebak och därför föreslås också en motsvarande höjning av accisen per enhet för pip- och cigarettebak. Avsikten med den föreslagna lika stora höjningen av accisen per enhet för pip- och cigarettebak är att säkerställa att sådan tobak inte till följd av en fördelaktigare accisnivå börjar användas för cigaretter som man rullar själv i stället för finskuren tobak.

Risken för att accishöjningarna leder till ökad smuggling begränsar tobaksaccispolitikens spelrum. När accisen höjs är det viktigt att eftersträva en rimlig höjning så att priset på tobaksprodukter inte till följd av accisen stiger kraftigt på en gång. Av hälsoskäl är det emellertid å andra sidan viktigt att försöka höja accisnivån i fråga om rulltobak så att priset på cigaretter som man rullar själv närmar sig priset på industritillverkade cigaretter.

3. Propositionens verkningar

De föreslagna ändringarna beräknas öka intäkten av tobaksaccis med ca 24 milj. mk. I mervärdesskatt inflyter ca 5 milj. mk mera till följd av ändringarna.

De beräkningar som gäller propositionen har gjorts utgående från tillgängliga konsumtions- och prisuppgifter gällande tobak för det senaste fulla kalenderåret, dvs. 1998. Beräkningarna utgår från att höjningen av tobaksaccisen och den höjning av mervärdesskatten som den föranleder överförs på genomsnittspriset för rulltobaksprodukter. En viktig utgångspunkt är också att den nominella andel som tobaksindustrin, importörerna och handeln får av dessa tobaksprodukter förblir konstant, dvs. att industrin, importörerna och handeln inte ökar sin egen täck-

ning i mark till följd av accishöjningen. Priselasticiteten när det gäller efterfrågan på rulltobak har beräknats vara $-0,2$.

Med dessa utgångspunkter innebär en höjning av accisen per enhet för rulltobak till 21,50 mk/kilo att priset på finskuren tobak avsedd att rullas till cigaretter stiger med ca 7 % och priset på pip- och cigarettobak med ca 4 %. Andringen höjer intäkten av tobaksaccisen med nämnda belopp om uppskattningsvis 24 milj. mk, varav 9,4 milj. mk är intäkt av accisen per enhet och 14,6 milj. mk värderelaterad accis. Kalkylmässigt skulle konsumtionen av rulltobak minska med 1,1 %. Syftet med propositionen är att de minst bemedlade konsumenterna, dvs. unga som köper tobaksprodukter för sina fickpengar, skulle minska sin tobaksrökning till följd av detta.

Den föreslagna höjningen av tobaksaccisen kommer sannolikt inte att anses vara så stor att den leder till betydande minskning av den accisbelagda konsumtionen, förutsatt att priset på rulltobak endast stiger så mycket som skatthöjningen förutsätter. Denna uppskattning grundar sig på prisutvecklingen när det gäller rulltobak under de senaste åren. T.ex. från 1997 till 1998 höjdes det genomsnittliga kilopriset på rulltobak från 468 mk till 524 mk, dvs. 11,9 %, medan konsumtionsmängden förblev ungefär konstant under samma tid. Å andra sidan antas marknaden för tobaksprodukter ha förändrats de senaste åren, främst till följd av att det har kommit flera alternativa anskaffningskanaler

för accisbelagda produkter. Därför är det omöjligt att göra en säker uppskattning av slutresultatet av den föreslagna höjningen på basis av den tidigare utvecklingen. Propositionen har dock ansetts nödvändig av hälso-politiska och statsekonomiska skäl.

Accishöjningen betalas av de hushåll som använder rulltobak.

Propositionen har inga verkningar i fråga om tullens personalresurser.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid finansministeriet.

I sitt svar på regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning (RSv 275/1998 rd) förutsatte riksdagen att regeringen ser till att accisen på rulltobak höjs till samma nivå som de andra tobaksacciserna.

5. Samband med andra propositioner

Propositionen hänför sig till budgetpropositionen för 2000 och avses bli behandlad i samband med den.

6. Ikraftträdande

Lagen föreslås träda i kraft vid ingången av år 2000.

Med stöd av vad som anförts ovan förelägs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av den accistabell som utgör bilaga till lagen om tobaksaccis

I enlighet med riksdagens beslut
ändras den accistabell som utgör bilaga till lagen den 29 december 1994 om tobaksaccis
(1470/1994),
sådan den lyder delvis ändrad i lag 1203/1995, som följer:

ACCISTABELL

Produkt	Produkt- grupp	Mark/ enhet	Procent av detaljhandels- pris
Cigarretter	1	90/1000 St.	50,0
Cigarrer och cigariller	2	—	22,0
Pip- och cigarrettobak	3	21,50/kg	48,0
Finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter . . .	4	21,50/kg	50,0
Cigarettpapper	5	—	60,0
Annan produkt som innehåller tobak	6	—	60,0

Denna lag träder i kraft den 2000. förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
Åtgärder som verkställigheten av lagen

Helsingfors den 9 december 1999

Republikens President

MARTTI AHTISAARI

Finansminister *Sauli Niinistö*

Bilaga

Lag

om ändring av den accistabell som utgör bilaga till lagen om tobaksaccis

I enlighet med riksdagens beslut
 ändras den accistabell som utgör bilaga till lagen den 29 december 1994 om tobaksaccis
 (1470/1994),
 sådan den lyder delvis ändrad i lag 1203/1995, som följer:

Gällande lydelse

ACCISTABELL

Produkt	Produkt- grupp	Mark/ enhet	Procent av detaljhandels- pris
Cigarretter	1	90/1000 St.	50,0
Cigarrer och cigariller	2	—	22,0
Pip- och cigarrettobak	3	12/kg	48,0
Finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter . . .	4	12/kg	50,0
Cigarrettpapper	5	—	60,0
Annan produkt som innehåller tobak	6	—	60,0

Föreslagen lydelse

ACCISTABELL

Produkt	Produkt- grupp	Mark/ enhet	Procent av detaljhandels- pris
Cigarretter	1	90/1000 St.	50,0
Cigarrer och cigariller	2	—	22,0
Pip- och cigarrettobak	3	21,50/kg	48,0
Finskuren tobak avsedd att rullas till cigarretter . . .	4	21,50/kg	50,0
Cigarrettpapper	5	—	60,0
Annan produkt som innehåller tobak	6	—	60,0

Denna lag träder i kraft den 2000. förutsätter får vidtas innan den träder i kraft.
 Åtgärder som verkställigheten av lagen _____

